

CODI ÈTIC DE LA INSPECCIÓ D'EDUCACIÓ DE CATALUNYA

La proposta de disposar d'un Codi Ètic neix del compromís de l'Associació d'Inspectors d'Educació de Catalunya amb la professió, amb l'objectiu de disposar d'una eina eficaç per cercar l'excel·lència professional. En el congrés celebrat a Tortosa l'any 2009, un grup de treball va elaborar aquest document, que va ser aprovat posteriorment per l'Assemblea de l'Associació el 16 de juny de 2010.

INTRODUCCIÓ

El codi ètic, conegut generalment com a deontologia professional, és el conjunt de principis, regles morals i obligacions que regulen i guien una activitat professional.

Tota activitat professional implica unes finalitats que li són pròpies, un bé social per aconseguir, que es poden deduir com a conseqüència lògica i coherent de la definició que d'aquesta activitat en donen alhora el conjunt dels professionals i la societat.

Podríem dir que es defineix dinàmicament a partir de com l'entenen els propis professionals i amb relació al que n'esperen els usuaris i la societat, i segons el context històric d'evolució de la mateixa professió.

Partint doncs de la *definició i les finalitats de la professió*, aquest codi determina els valors que li són propis i desenvolupa *els nostres compromisos*, és a dir, aquelles conductes a promoure i a evitar que se'n deriven conseqüentment.

Així, doncs, el codi ètic explicita els principis i valors considerats com a "bons" per a una determinada professió, en promou la pràctica i vetlla pel seu acompliment a través del *comitè d'ètica*.

La importància de disposar d'una deontologia professional rau en el fet que contribueix, de manera directa a:

- Establir bones pràctiques que fan possible l'excel·lència i donar un segell de qualitat al desenvolupament de la professió.
- Generar confiança i millorar la relació amb els usuaris, en tant que incrementa el compromís de servei a la societat.
- Reforçar la identificació personal amb la professió, el compromís de tots els professionals i el sentiment de pertinença.

Per desenvolupar la tasca que els correspon, els professionals han d'obviar el corporativisme i proposar, de manera responsable i autònoma, quines són les bones pràctiques de la professió.

El codi no ha de suplantar la legislació. La legislació és aquell mínim que ha de complir tothom. Com a servidors públics, les inspectores i inspectors estan sotmesos a la regulació de la funció pública (Decret legislatiu 1/1997, de 31 d'octubre).

El codi, entès com una regulació addicional de la qual es doten autònomament les inspectores i inspectors d'educació, constitueix una autoregulació que impulsa la millora de la professió i la fa anar més enllà dels mínims legals, cercant l'excel·lència professional.

A través de la definició dels valors i de les conductes a promoure o evitar, el codi pretén impulsar indistricte i alhora un alt nivell de professionalitat tècnica i de compromís ètic.

LA INSPECCIÓ D'EDUCACIÓ: DEFINICIÓ I FINALITATS

La *Declaració dels Drets Humans*, en el seu article 26, explicita que tota persona té dret a l'educació, que l'educació té com a objecte el ple desenvolupament de la personalitat humana i l'enfortiment del respecte als drets humans i les llibertats fonamentals.

La *Constitució espanyola*, article 27, manifesta que tothom té dret a l'educació i que els poders públics inspeccionaran i homologaran el sistema educatiu per tal de garantir el compliment de les lleis.

L'*Estatut de Catalunya*, article 21, diu que totes les persones tenen dret a una educació de qualitat i a accedir-hi en condicions d'igualtatⁱ

La *Llei d'Educació de Catalunya* en el seu article 2 estableix els principis rectors del sistema educatiu i explicita els valors que el regeixen¹. En el títol X, capítol VII, s'estableix el marc legal de la inspecció d'educació i se n'estableixen les funcions i atribucions.

La inspecció exerceix les seves funcions, en base a l'article 178 de la *Llei d'Educació de Catalunya*: supervisar, avaluar, participar en el desplegament d'accions per la millora, vetllar pel respecte i el compliment de les normes, assessorar, orientar i informar els diferents sectors de la comunitat educativa, emetre informes i arbitrar en els conflictes.

L'objectiu de la professió és assegurar tant l'aplicació de l'ordenament legal establert, garantint l'exercici dels drets i el compliment dels deures que se'n deriven, com contribuir a la millora de la qualitat de l'educació. El dret a una educació de qualitat comporta el deure professional de promoure aquesta millora a través de l'exercici de les funcions que li són pròpies.

Es tracta per tant d'una professió que té atribucions jurídiques i alhora tècnico pedagògiques.

Si bé tota professió està sotmesa a les variacions que determina el context històric i social, és funció del codi ètic aprofundir i establir aquells valors que li són propis i que es mantenen independentment dels canvis contextuals.

ELS NOSTRES COMPROMISOS

A partir d'aquesta definició de la professió els valors essencials que han de caracteritzar-ne l'exercici són els següents: **Justícia, Imparcialitat, Confidencialitat i publicitat, Independència i lleialtat institucional, Integritat i rigor, Compromís professional, Cooperació.**

Les inspectores i inspectors de Catalunya membres de l'AIEC, i tots aquells que s'adhereixen voluntàriament a aquest codi ètic, es comprometen a impulsar aquests valors en l'exercici de la professió, a promoure aquelles conductes que se'n deriven i a evitar aquelles conductes que en són contràries.

JUSTÍCIA

Entenem per justícia: donar a cadascú allò que li és propi, allò que li és degut. Saber reconèixer allò que cadascú té dret a rebre legítimament i que tenim l'obligació d'atorgar-li. En altres termes, la rectitud a l'hora d'arbitrar, el més ajustadament possible, sobre els drets i els deures de cada membre de la comunitat educativa.

Conductes a promoure

- Respectar la dignitat personal i les opinions de tots els membres de la comunitat educativa.
- Actuar com a garants dels drets de tots els membres de la comunitat educativa i vetllar perquè siguin tractats per igual, intervenint sobre qualsevol pràctica educativa que sigui discriminatòria.
- Valorar sempre amb respecte la feina dels altres i mostrar el degut reconeixement. Actuar amb solidaritat professional.

Conductes a evitar

- Abusar de la pròpia posició jeràrquica.
- Interferir o suplantar les funcions i l'autonomia d'altres professionals.
- Fer propostes o prendre decisions que no s'ajusten a norma, o bé fer-ne interpretacions subjectives.

IMPARCIALITAT

Entenem per imparcialitat: mantenir una posició d'equitat. No prendre partit previ, ni decantar-se indegudament, per cap de les parts que estiguin interessades en una situació, i en particular quan es tracta d'intervenir en un conflicte. No prendre posició abans d'haver efectuat una investigació rigorosa sobre una situació determinada.

Conductes a promoure

- Vetllar pels drets dels membres de la comunitat educativa sempre d'acord amb les regles que els regulen.
- Valorar fets i circumstàncies de manera objectiva escoltant totes les opinions implicades.
- Respectar l'autonomia dels professionals de l'Educació en l'exercici de les seves funcions.
- Respectar la presumpció d'innocència.

Conductes a evitar

- Donar un tracte de favor a persones o institucions en detriment d'altres.
- Exercir un protagonisme excessiu en la resolució de conflictes sense escoltar tothom.
- Deixar-se influir en les valoracions i judicis que s'efectuïn per opinions de tercers sense comprovar-ne la seva autenticitat.

CONFIDENCIALITAT I PUBLICITAT

Entenem per confidencialitat i publicitat: guardar la discreció i el secret d'aquelles informacions que, per raó de l'exercici professional, ens siguin revelades, i alhora difondre adequadament aquelles informacions que han de ser públiques.

Conductes a promoure

- Guardar el secret professional i la informació confidencial de la qual es pugui disposar.
- Tenir una actitud adequada a la pròpia responsabilitat professional mantenint la privacitat, l'equilibri i el respecte deguts.
- Vetllar pel compliment de la llei de protecció de dades, amb especial cura per tot el que faci referència a la protecció de la identitat dels menors.
- Informar correctament als membres de la comunitat educativa sobre els seus drets i deures.

Conductes a evitar

- Fer un ús indegut de les dades i informacions que es poden obtenir com a conseqüència del desenvolupament de les funcions pròpies.
- Revelar informació reservada a tercers no autoritzats, ni voluntàriament ni accidental.
- Fer un ús interessat de les informacions, que per raó de la posició privilegiada es puguin obtenir, en benefici propi o per afavorir determinades persones o institucions en detriment d'altres.

INDEPENDÈNCIA I LLEIALTAT INSTITUCIONAL

Entenem per independència i lleialtat institucional: establir i defensar un criteri professional propi que, sense contradir la lleialtat institucional deguda, garanteixi els drets i els deures de tots els membres de la comunitat educativa.

Conductes a promoure

- Defensar els criteris professionals i oferir una crítica constructiva quan calgui.
- Fer respectar els drets de la professió i dignificar-la amb l'assumpció plena de les pròpies responsabilitats.
- Respectar els principis de la política educativa.
- Promoure l'associacionisme participatiu entre els professionals.

Conductes a evitar

- Actuar sota criteris que no siguin tècnics o ajustats a norma.
- Modificar criteris per interès propi o d'altri.
- Aplicar criteris de manera arbitrària i acrítica segons les demandes.

INTEGRITAT I RIGOR

Entenem per integritat i rigor: actuar sempre de conformitat amb el que exigeix el deure. Rectitud en l'obrar d'acord amb els propis criteris professionals, de manera congruent, honesta i veraç evitant tota mena de contradiccions.

Conductes a promoure

- Ser objectiu, veraç, diligent i precís en les pròpies actuacions i opinions professionals, i ser-ho sempre de la mateixa manera per tots els casos.
- Exposar les opinions professionals de manera correcta i respectuosa i expressar-les amb la claredat i el registre apropiats per garantir la comunicació amb els interlocutors
- Fer la planificació prèvia de les intervencions de manera acurada i alhora saber reaccionar davant de situacions imprevistes. Dedicar el temps just i necessari en el compliment de les tasques encomanades aplicant criteris de qualitat.
- Vetllar pel bon ús dels recursos públics.

Conductes a evitar

- Improvisar en les actuacions pròpies i, en particular, redactar els informes sense la reflexió i la preparació necessària.
- Adequar indegudament la norma a situacions que tenen difícil solució per tal d'estalviar-se problemes.
- Oferir opinions professionals en aquells temes en els quals hom no es reconegui suficientment qualificat.
- Aplicar criteris diferents en situacions semblants.
- Prendre decisions quan no es té prou informació en relació a les actuacions que realitzem.

COMPROMÍS PROFESSIONAL

Entenem per compromís professional: identificar-se amb les finalitats de la professió i vetllar per desenvolupar-les com un fi en si mateix. Actuar com a inspectores i inspectors cercant l'excel·lència professional i no merament, o no només, com un mitjà per a obtenir prestigi social o bé beneficis econòmics.

Conductes a promoure

- Mantenir una actitud de recerca permanent i de reflexió crítica vers la pròpia actuació professional per orientar-la cap a la millora constant.
- Implicar-se en la pròpia formació i actualitzar-la en les tècniques i les metodologies especialitzades al llarg de tota la carrera professional. Posar a disposició de tothom els coneixements adquirits per contribuir al bon funcionament de l'educació.
- Afavorir la col·laboració dins d'un mateix centre i les relacions amb d'altres centres incentivant les bones pràctiques i el seu intercanvi.
- Fomentar el bon ús dels recursos dels centres, tant els humans com els materials.
- Vetllar pel desenvolupament professional dels mestres i professors, oferint-los assessorament propi i proposant-los activitats de formació permanent d'acord amb les seves necessitats.
- Potenciar i dinamitzar l'avaluació interna de centre, aportant elements de reflexió per tal que els equips directius i els equips docents puguin avaluar la seva tasca i introduir, si cal, millores al respecte.

Conductes a evitar

- Repetir mecànicament i per inèrcia acrítica formes d'actuació i metodologies de treball sense voluntat de millora, pretextant una gran experiència.
- Reservar-se per a un mateix, com si fossin propis i intransferibles, els coneixements adquirits, restant eficàcia al servei que es presta a la comunitat educativa.
- Rivalitzar amb d'altres professionals competint pels beneficis que de la posició obtinguda per aquests se'n derivin.
- Apropiar-se del centres, induint-los a la competitivitat entre ells i oblidant el deure de servei a la comunitat educativa en general.
- Realitzar les tasques assignades sense cercar l'excel·lència, fent les actuacions estrictament obligades, i desentenent-se de la promoció de les persones singulars i de l'exploració de millores en els centres.

COOPERACIÓ

Entenem per cooperació: treballar en equip entre iguals per tal d'establir criteris compartits i col·laborar amb la resta de la comunitat educativa i altres institucions per a potenciar l'excel·lència del sistema educatiu.

Conductes a promoure

- Practicar i fomentar la col·laboració professional i crear un bon clima de relació i confiança que potenciï un bon treball en equip.
- Facilitar a la resta de membres del col·lectiu d'inspectors i inspectores l'accés a les informacions, procediments i recursos que siguin necessaris per a l'exercici de llurs funcions.
- Promoure la integració de la intervenció d'altres professionals i col·laborar amb les institucions i associacions per a una millor coordinació i en benefici d'un millor resultat de les actuacions.
- Afavorir la cooperació entre els diferents sectors de la comunitat educativa, ressaltant la complicitat que cal tenir per l'assoliment dels objectius comuns.

Conductes a evitar

- Provocar conflicte o confrontació amb altres membres del col·lectiu professional.
- Abstenir-se d'afavorir tot tipus de rumors i sospites que puguin danyar el prestigi professional o l'estima personal d'altres professionals.
- Obtenir inadequadament avantatges sobre els companys de professió.
- Fer pronunciaments desqualificadors sobre altres professionals.

EL COMITÈ D'ÈTICA

Els codis ètics preveuen la constitució d'un comitè d'ètica, format per persones de reconegut prestigi, que ha de donar a conèixer, promoure, aprofundir i garantir la seva observança.

Aquest comitè impulsarà estratègies i promourà actuacions a fi de fer-ho possible i d'animar el col·lectiu dels professionals a perseguir l'excel·lència professional.

A) Funcions

- Vetllar per la difusió, aprofundiment i actualització del codi.
- Promoure l'excel·lència professional del col·lectiu en la vessant ètico-professional.
- Recollir i atendre les consultes, preguntes, i dilemes ètics específics que es puguin presentar.
- Vetllar pel compliment del codi.
- Desplegar el reglament necessari per al seu funcionament.

B) Composició

Estarà constituït per un mínim de tres membres i un màxim de set. Almenys un dels membres no serà Inspector/a.

En formaran part Inspectors/es de prestigi en actiu o jubilats, escollits a proposta del col·lectiu d'Inspectors/es, i també persones de reconegut prestigi d'altres col·lectius (universitat, membres de la comunitat educativa).

C) Organització

Inicialment es constituirà a proposta de les associacions i persones que s'han adherit al codi, que el ratificaran.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ADIDE Federación (2003). "Elementos mínimos comunes de los servicios de Inspección en las comunidades autónomas del estado español". A: VII Congreso Estatal Oviedo 2003.
- AIEC (1998). "Inspecció i comunitat educativa". A: VII Jornades Lleida 1998.
- Chavarria i Navarro, Xavier. "La deontologia professional de l'inspector d'ensenyament". *Revista AIEC* (núm. 2, desembre 1995 i núm. 3, octubre 1996).

- Colegio Oficial de Psicólogos (1987). Código Deontológico del Psicólogo.
- Col·legi d'Enginyeria Informàtica de Catalunya (2005). Codi deontològic.
- Col·legi de Pedagogia i Psicopedagogia de les Illes Balears (2006). Codi deontològic.
- Consell Escolar de Catalunya (1992). "Criteris per a una deontologia del docent". Document 2 / 1992. Barcelona.
- Decret 230/2007, de 16 d'octubre, pel qual es crea el Comitè d'Ètica de la Policia de Catalunya. DOGC núm. 4990, de 18.10.2007.
- Fernández Fernández, José Luis; Hortal Alonso, Augusto (2002). *Ética de las profesiones jurídicas*. Madrid: Universidad Pontificia de Comillas.

Equip coordinador: Carme Arnau, Neus Escoda, Jordi Giró, Carme Mañà, Núria Martín i Ramon Masriera.

1 Llei d'Educació de Catalunya. Article 2: *Principis rectors del sistema educatiu*

1. El sistema educatiu, en el marc dels valors definits per la Constitució i per l'Estatut, es regeix pels *principis generals* següents:

- a) El respecte dels drets i els deures que deriven de la Constitució, l'Estatut i la resta de legislació vigent.
- b) La transmissió i la consolidació dels valors propis d'una societat democràtica: la llibertat personal, la responsabilitat, la solidaritat, el respecte i la igualtat.
- c) La universalitat i l'equitat com a garantia d'igualtat d'oportunitats i la integració de tots els col·lectius, basada en la coresponsabilitat de tots els centres sostinguts amb fons públics.
- d) El respecte de la llibertat d'ensenyament, la llibertat de creació de centres, la llibertat d'elecció entre centres públics o centres altres que els creats pels poders públics, la llibertat de càtedra del professorat i la llibertat de consciència dels alumnes.
- e) El pluralisme.
- f) La inclusió escolar i la cohesió social.
- g) La qualitat de l'educació, que possibilita l'assoliment de les competències bàsiques i la consecució de l'excel·lència, en un context d'equitat.
- h) El conreu del coneixement de Catalunya i l'arrelament dels alumnes al país, i el respecte a la convivència.
- i) El respecte i el coneixement del propi cos.
- j) El foment de la pau i el respecte dels drets humans.
- k) El respecte i la preservació del medi ambient i el gaudi respectuós i responsable dels recursos naturals i del paisatge.
- l) El foment de l'emprenedoria.
- m) La coeducació i el foment de la igualtat real i efectiva entre dones i homes.
- n) L'afavoriment de l'educació més enllà de l'escola.
- o) L'educació al llarg de la vida.
- p) El respecte del dret de mares i pares perquè llurs fills rebin la formació religiosa i moral que vagi d'acord amb llurs conviccions.
- q) L'exclusió de qualsevol mena de proselitisme o adoctrinament.

2. El sistema educatiu es regeix pels *principis específics* següents:

- a) La formació integral de les capacitats intel·lectuals, ètiques, físiques, emocionals i socials dels alumnes que els permeti el ple desenvolupament de la personalitat, amb un

ensenyament de base científica, que ha d'ésser laic, d'acord amb l'Estatut, en els centres públics i en els centres privats en què ho determini llur caràcter propi.

- b) La vinculació entre pensament, emoció i acció que contribueixi a un bon aprenentatge i condueixi els alumnes a la maduresa i la satisfacció personals.
- c) La capacitat cultural, científica i tècnica que permeti als alumnes la plena integració social i laboral.
- d) L'habilitació per a l'aprenentatge permanent.
- e) L'estímul i el reconeixement de l'esforç i la valoració del rigor, l'honestat i la constància en el treball.
- f) La capacitat per a exercir activament la ciutadania.
- g) L'aplicació general de criteris i procediments d'avaluació.
- h) La competència per a la utilització autònoma i creativa dels sistemes digitals.
- i) La competència per a l'anàlisi i la contrastació de tota la informació, sigui quin sigui el mitjà de transmissió.

3. El sistema educatiu es regeix pels *principis organitzatius* següents:

- a) El funcionament integrat i la gestió descentralitzada.
- b) La flexibilitat suficient per anar-se adaptant a les necessitats canviants de la societat.
- c) L'autonomia de cada centre.
- d) La participació de la comunitat educativa.
- e) La promoció del reconeixement social i professional del professorat.
- f) El compromís de les famílies en el procés educatiu i l'estímul i el suport per a fer-lo possible.
- g) La programació de les necessitats educatives territorialment i socialment equilibrada que emmarca tots els centres sostinguts amb fons públics.
- h) La col·laboració, la cooperació i la coresponsabilització amb els ajuntaments i altres administracions públiques.